

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentaria Vetustissima & profundissima Super Canticvm Canticorum Salomonis Qvod Hebraice Dicitvr Sirhasirim

Wolbero <de Sancto Pantaleone>

Coloniae Agrippinae, 1630

Versvs X. Ego Dilecto meo, & ad me conuersio illius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10027

Legem Do-
mini labiis
& dentibus
ruminare
est eam alijs
docendo ex-
ponere.

torum Dei, quasi vinum optimum
prædicaret, illa laudantis vocem in-
terrumpens, & cooperatrici gratiæ
adgaudens, dignum, inquit, dilecto
meo ad potandum, hoc est dignum quod
ipse sua gratia prouehat, & ad effe-
ctum perducatur. Quomodo? Labijs
& dentibus ruminando: quod enim se-
cū frequenter meditatio intelligit,
debet alijs docendo impendere, ex-
ponendo tractare, & discutiendo
retractare, quod est quasi mundi a-
nimalis proprium ruminare. In vno
enim corpore Ecclesiæ q̄ vniuer-
sus Christus intelligitur, guttur est
diuinæ scripturæ meditatio, labia
ipsius scripturæ pronuntiatio, dentes
eiusdem explanatio veluti grossæ li-
teræ confractio, & ad spiritualis in-
telligentiæ subtilitatem diminutio.
Quare ipsi sponso dignum dicitur
ad potandum siue ruminandum, quia
omnis profectus Ecclesiæ siue cu-
iuslibet sanctæ animæ eius muneris
est & gratiæ.

VERSVS X.

Ego Dilecto meo, & ad me conuersio
illius.

Quandoquidem, inquit, præ-
eunte ipsius Dilecti mei gra-
tia placeo illi sanctarum scriptura-
rum meditatione, eruditione, ex-
positione, ergo volo & iure debeo
magis ei appropinquare obediendo,
bonis actibus studendo; cæte-

risque præcepta illius annuntian-
do, vt fiat hoc quod scriptum est,
appropinquate Deo, & appropinquabit Iacobi 4.
vobis. Si enim me ad ipsum conuer-
tero, tunc ad me conuersio illius, sicut
ipse dicit conuertimini ad me, & ego Zach. x.
conuertar ad vos: nulla autem muta-
bilitas in Deo, vt humano more
auerti vel conuerti posse dicatur,
sed quidem motus venientis siue re-
cedentis gratiæ in homine, quædã
conuersio siue auersio Dei appella-
tur.

Conuersio illius ad nos, est gratiæ vo-
cantis, iustificantis & glorificantis
miseratio, per quam liberum iuuat
arbitrium, & bonæ voluntatis
intentio ad boni propositi perdu-
citur effectum. Vnde benè primò
dicit, ego dilecto meo, ac deinde, & ad
me conuersio illius, quia nostrum est
primò bonæ voluntatis intensio-
nem ad boni operis studium assumere,
illius bona intentione conceptum
opus per cooperatricem gratiam
ad bonum vsque finem perduce-
re.

Conuersio
Dei ad nos
est gratiæ
vocantis,
iustificantis,
& glorifi-
cantis mis-
eratio.

Quocirca quia promptam in se
sentiens voluntatem de cooperan-
tis sibi adiutorio fiduciam assu-
mit, continuo ad ope-
rationis studium accin-
gitur dicens, veni
dilecte mi.

VER-

VERSVS XI.

Veni dilecte mi, egrediamur in agrum,
commoremur in villis.

Egrediamur inquit, quia post-
quã ad me cõuersio tua facta
fuerit per cooperantem gratiã libe-
rè & securè possum exire, & ad præ-
cationis officium, & ad bonã acti-
onis studium, vt omnis mea opera-
tio & à te semper incipiat & per te
ccepta finiatur: nihil enim boni si-
ne te possumus facere.

Sed quo primo egrediemur? in
agrum videlicet, hoc est gentem Iu-
dæorum, quã iam habilis est ad sus-
cipiendum semen verbi Dei, quia
iam exarata habet corda, per legem
scriptam & etiam naturalem, atque
ideo magis intelligere potest ex le-
ge & Prophetis diuinã bonitatis
propositum, quo decreuit restituere
genus humanum. Illis enim primo
oportet loqui verbum Dei, quorum ad-
optio filiorum est, & gloria, & testamen-
tum, & legislatio, & obsequium, &
promissa, quorum Patres ex quibus Chri-
stus secundum carnem, qui est Deus bene-
dictus in sacula. In hunc ergo agrum
diuini verbi semine conspergen-
dum, egrediamur per prædicationis
officium, & quia primò credita sunt
eis eloquia Dei, prima quoq; in eis fi-
dei, & diuinorum Sacramentorum
seminaria iaciamus.

Deinde progredientes, in villis

commoremur, hoc est in gentibus, gentibus
quã à ciuitate Dei, id est Ecclesia prædicare.
remotã sunt, in quibus quia tardi-
ores sunt ad credendum propter
insolitam & inauditam fidei præ-
dicationem, necesse erit moram
facere, & frequentius verbum vitæ
annuntiando ad urbanã consue-
tudinis elegantiam, hoc est Eccle-
siasticã legis obseruantiam redu-
cere. Commoremur ergo inter eas, tu
ô dilecte per gratiam inspirans,
ego per prædicationem adiuuans,
vt ingenitam eis ignorantiam, &
rudis animi simplicitatem crebra
eruditione auferentes, nostram
ciuilem honestatem & veram
Sapientiam infundamus, per
quam illius supernã ciuitatis
felices accolæ ascribi merean-
tur.

Cum autem hos duos parietes
è diuerso venientes Iudæos, scili-
cet & gentiles in vna fide con-
iunxerimus, non duo, sed vnus
erit populus, vna Ecclesia, vna
Domini Sabaoth vinea, quã
Spiritus Sancti opere exculta,
non iam labruscas, sed dulces faciat
vitas.

VERSVS XII.

Mane surgamus ad vineas, vide-
amus si vinea floruit, si flores fructus
parturiunt, si floruerunt mala puni-
ca: ibi dabo tibi vbera mea.

Ii

Ad Hab

Egredi in
agrum est
genti Iuda-
orum ver-
bum Dei an-
nuntiare.

Act. 13.

Rom. 9.

Rom. 3.

Commorari
in villis est